

LES RONDALLES MALLORQUINES: UN LLUMERET BLAU DINS LA FOSCOR

Rafel Crespi

Quan em demanaren que escrivís un article sobre les Rondalles per aquesta revista, la meva primera reacció fou de negar-m'hi en rodó. No és que subestimàs l'oferta. Ni prop fer-hi! M'hi induïren dos motius. El primer és que mai –per raons que ara no vénen al cas– no he treballat una rondalla a classe i, subsidiàriament, la meva didàctica és de pa amb fonteta; per tant no em sentia autoritzat ni capacitat per col·laborar en aquesta docta publicació. El segon motiu és també evident, el meu coneixement de les rondalles, si no és nul, no passa de ser el d'un lector que, en la seva infància, en va devorar alguns toms. Davant la insistència i per no fer-me l'estugós vaig decidir d'acceptar deixant ben clar que l'única cosa que podia fer era rememorar les relacions que s'establiren entre jo i aquesta part de la nostra literatura popular.

No estic en condicions d'afirmar que la meva experiència pugui esser extrapolable a la de bona part de les gents del meu temps. Desconec fins a quin punt és molt particular. Tanmateix, altra cosa no us puc oferir.

Però el que és cert és que a ca nostra, per devers les acaballes de la dèca-

da dels seixanta –jo era un al·lot pucer, de primària com es deia i es diu ara– l'única literatura que circulava eren alguns toms de Rondalles. Vaig esser tutelat per una padrina que a penes sabia posar el seu nom però que tenia el sa costum de, quan pelegrina a Lluc, tornava amb un llibre de Rondalles. I heu de pensar i creure, creure i pensar que aquesta doneta, quasi analfabeta, ens llegia, a mi i al meu germà, adesiara, una d'aquelles rondalles. Prest en Joanet de l'onso, en Pere Beneit o el Rei Murterar de França formaren part del meu estoig de

mites. He de dir que la passió d'aquesta doneta per les Rondalles no s'aturava aquí, sinó que en una excursió feta a Andorra devers l'any 66 o 67 va dur un transistor que només feia servir, a diari, per escoltar i passar el santíssim rosari –jo els sentia de dins el llit– i també, sense tanta constància, per escoltar les rondalles que un senyor que jo no coneixia i que després em resultà familiar debanava setmanalment. Val a dir que en aquesta audició solia fer-li companyia. M'hi estalviava la feina d'haver-les de llegir.

**Pens que les rondalles
constituïren, en aquell temps
de fosc, un llumeret blau
que ens permetia de gaudir
d'una literatura popular
en català**

També, vaig iniciar la meva biblioteca amb toms –ara dissortadament perduts– de rondalles. A l'escola on anava, dirigida per en Gabriel Janer, per la festa del llibre, als estudiants col·locats, per dir-ho en terminologia d'aposta de cavallistes, ens obsequiaven amb un dels 24 famosos toms. Vaig tenir un mestre, don Pau Figuerola, que entre sermonets didàctics, oracions devotes i una mica de solfa patriòtica que en aquella època s'estilava, ens esponjava la nostra tasca diària amb alguna d'aquestes conterelles. Posats a pouar dins el record no em vull estar de fer-vos avinent mitja anècdota que encara em transporta les aromes dels somriures maliciosos de la meva infància: don Pau, que hauria pogut esser membre honorari d'una eminent lliga del bon mot, se li transmutava el to de veu quan ens havia de llegir aquelles mitges flas-tomies que mossèn Alcover havia desinfectat de qualsevol indici d'immundícia. Jo que els coneixia i coneixia com la resta dels companys les que suraven pel carrer, esperava, cobejós i mofeta,

veure'l passar aquest sotrac.

Pens –i ara caic en la temptació de fer universal la meua particularitat– que les rondalles constituïren, en aquell temps de foscor, un llumeret blau que ens permetia de gaudir d'una literatura popular en català. L'única que hi havia a l'abast del que avui es cataloga com a públic infantil i juvenil. I també era l'única possibilitat que teníem de començar a emmagatzemar alguns referents mítics propis. La resta, ja us ho deveu imaginar, eren Viriatos, Justos i Pastors, Isabels i Fernandos... tots ells molt respectables, però que no eren nostres.

Llavors, després de la foscor, quan les coses, dins la nostrada anormalitat en què ens trobam, començaren a normalitzar-se i es generà el que tots ara coneixem, les dis-

sortades rondalles caigueren dins l'oblit, com si, en la defenestració que es va fer del passat, també hi llançàssim el farcell de les rondalles. Que si no estaven en la ortografia canònica i això era un entrebanc pel procés d'aprenentatge, la retentiva visual i altres fideicomissos... Que tanmateix no encaixaven dins les metodologies actives i participatives del procés cognitiu, procedimental i actitudinal a què ens hem abocat. Que tanmateix no són autèntiques ja que mossèn Alcover les va repastar. Que necessiten una adaptació a la modernització dels multimèdia actuals per poder competir –paraulota blasfema dins la terminologia vigent– amb altres productes del mercat molt més interactius, motivadors i participatius. Només manca acusar-les d'en-

torpir la bona marxa de la transversalitat i, per a més inri, de ser sexistes. El resultat és que moltes vegades parl metafòricament del llumeret blau als meus alumnes de COU i és ben igual que si haguessin sentit ploure. Insensibles. Si estic de saba els deman si mai no han llegit o sentit una rondalla i les estadístiques són decebedores. Potser, entre tots, n'hem fet un gra massa i hem volgut trobar-los ossos al lleu. No sé com: si redrepastades, ensucrades, esmicolades, procedimentalitzades, actitudinalitzades, transversalitzades, o molt millor –això és el meu parer– tal com estan, però crec que si abans eren el llumeret blau dins la foscor, comença a ser hora que siguin el raig llàsser engegador de la nostra modernitat educativa. □

 SANICALOR
SALES DE BANY

SANITARIS, CALEFACCIÓ,
AIRE CONDICIONAT,
PISCINES, CERÀMICA, GRES,
ACCESSORIS DE BANY

Exposició

Ausiàs March, 38
Tl. 29 12 64
Fax 29 12 65
07003 Palma de Mallorca

Exposició, oficines i magatzem

Gremi dels Boters, 19
Tl. 43 02 00
Fax 43 14 80
07009 Palma de Mallorca

Pianos Can Garcias

Pere Josep Garcias

C/ Joan Maura, Bisbe, 10 - Palma (Mallorca) Tel. i Fax: 46 20 16

VENDA DE PIANOS VERTICALS I DE COA

Primeres marques europees

BLÜTHNER • BOSÉNDORFER • C.BECHSTEIN • FEURICH • FÖRSTER
FURSTEIN • GAVEAU • GROTRIAN-STEINWEG • HOFFMANN • IBACH
KEMBLE • KINGSBURG • OTTO-BACH • PETROF • PFEIFFER • PLEYEL
RAMEAU • RÖNISCH • RÖSLER • SAUTER • SEILER • SCHOLZE
STEINGRAEBER & SÖHNE • WAGNER • WEINBACH • ZIMMERMANN

Especialistes en pianos per a professionals i pianos d'estudi

El millor servei post-venda Més de 70 anys d'experiència

AFINACIONS • REPARACIONS • RESTAURACIONS

LLOGUER DE PIANOS NOUS O RESTAURATS

INSTRUMENTS HISTÒRICS

(CLAVICÈMBALS • FORTEPIANOS • ORGUES LITÚRGICS)

PIANOS ELÈCTRICS • ACCESORIS • TRANSPORTS